

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 330/2022-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpených JUDr. Martinom Žilkom, advokátom, Cementárenská cesta 17, Banská Bystrica, proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 4 C 223/2011-283 z 30. septembra 2015 a postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 Co 12/2016-340 z 9. marca 2017 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 Cdo 151/2020 z 30. novembra 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 18. marca 2022 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutiami všeobecných súdov označenými v záhlaví tohto uznesenia a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 223/2011. Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 Cdo 151/2020 z 30. novembra 2021 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“) zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Sťažovatelia zároveň navrhujú, aby im ústavný súd priznal finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutých rozhodnutí vyplýva takýto stav veci: V konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 4 C 223/2011 sa sťažovatelia ako žalobcovia domáhali proti žalovanému náhrady majetkovej ujmy v sume 1 035,47 eur a nemajetkovej ujmy v sume 32 879 eur

pre každého zo sťažovateľov, ktorá im mala vzniknúť v dôsledku toho, že žalovaný v budove, ktorá je v jeho vlastníctve, odpojil byt v užívaní sťažovateľov od elektrickej energie. Sťažovatelia užívali predmetný byt spolu s ich matkou [REDACTED], [REDACTED], ktorá taktiež vystupovala spolu so sťažovateľmi ako žalobkyňa, avšak 30. apríla 2021 zomrela. Okresný súd vo veci rozhodol dvakrát a dvakrát Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vrátil mu vec na nové dokazovanie. V priebehu predchádzajúcich konaní bola právoplatne vyriešená otázka náhrady škody vo výške 1 035,47 eur, ako aj náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 600 eur. Predmetom konania tak zostal iba nárok sťažovateľov na náhradu nemajetkovej ujmy presahujúcej 600 eur. Okresný súd v poradí tretím rozsudkom č. k. 4 C 223/2011-283 z 30. septembra 2015 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) priznal sťažovateľom a ich matke nárok na náhradu nemajetkovej ujmy každému vo výške 5 400 eur a vo zvyšnej časti uplatňovanej nemajetkovej ujmy žalobu zamietol. V odôvodnení uviedol, že z vykonaného dokazovania považoval za dokázané, že žalovaný úmyselne odpojil sťažovateľov od dodávky elektrickej energie napriek tomu, že vedel, že sú na jej dodávku bezprostredne odkázaní a tento stav umelo predlžoval až na obdobie 14 mesiacov. Sťažovatelia uniesli dôkazné bremeno a dokázali, že útrapy, ktoré za toto obdobie vytrpeli, zasiahli do ich občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, a preto žalovaný nesie občianskoprávnu zodpovednosť vyplývajúcu z ochrany osobnosti upravenej v § 11 Občianskeho zákonníka. V rámci rozhodovania o priznaní nemajetkovej ujmy v peniazoch v zmysle § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka okresný súd zohľadnil sťažovateľmi preukázané podmienky, v akých po odpojení od elektrickej energie žili a aké následky na nich tento stav zanechal. Okresný súd zohľadnil aj okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, a to, že k odpojeniu sťažovateľov od elektrickej energie došlo v čase pred blížiacou sa zimou, že žalovaný nerešpektoval žiadne právoplatné rozhodnutia súdu, ktoré mu ukladali povinnosť pripojiť sťažovateľov k dodávke elektrickej energie a rôznymi podaniami sa snažil tento stav predĺžiť, pričom doba odpojenia od elektrickej energie trvala celkovo 427 dní. Podľa presvedčenia okresného súdu žalovaný odpojením bytu od elektrickej energie chcel dosiahnuť uvoľnenie bytu sťažovateľmi a ich matkou, pričom zasiahol do ich *„základnej ľudskej podstaty, a to ľudskej dôstojnosti na primeraný život zodpovedajúci súčasným podmienkam a stavu, v ktorej sa vývoj spoločnosti nachádza“*. Zlý úmysel žalovaného a mieru jeho zavinenia okresný súd vyjadril aj zvýšením výšky peňažného zadosťučinenia a určil primeranú náhradu za vzniknutú nemajetkovú ujmu u každého zo sťažovateľov a ich matky vo výške 6 000 eur.

3. O odvolaniach oboch strán sporu rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 12 Co 12/2016-340 z 9. marca 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil. Podľa názoru odvolacieho súdu sťažovatelia preukázali, že protiprávnym konaním žalovaného utrpeli ujmu, bolo zasiahnuté do ich základných práv garantovaných ústavou, a to do práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života v dôsledku odpojenia od elektrickej energie žalovaným, hoci riadne platili nájomné a platby súvisiace s dodávkou elektrickej energie. Tento protiprávny stav trval 14 mesiacov, a to napriek tomu, že žalovanému bola súdnymi rozhodnutiami (vrátane predbežného opatrenia) okresného súdu uložená povinnosť zabezpečiť prívod elektrickej energie. Zároveň žalovaný v konaní neuniesol dôkazné bremeno ohľadom svojich tvrdení, že nebolo možné zabezpečiť prívod elektrickej energie do bytu, ktorý sťažovatelia spolu s ich matkou užívali, z titulu väd ohrozujúcich ich život a zdravie.

K priznanej náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch krajský súd uviedol, že okresný súd jasne a zrozumiteľne vysvetlil úvahy, ktorými sa spravoval pri rozhodovaní o jej výške, a pri jej určení postupoval v súlade so zákonom, keď poukázal na všetky relevantné skutočnosti, ktoré pri jej stanovení zohľadnil. K námietke sporových strán týkajúcej sa výšky (ne)priznanej nemajetkovej ujmy poukázal na to, že okresný súd správne vysvetlil, aké kritériá pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy vzal do úvahy, a týmto záverom z hľadiska ich správnosti nemožno nič vyčítať. Z týchto dôvodov považoval odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie v danom smere za správne a vzhľadom na všetky určujúce okolnosti výšku náhrady nemajetkovej ujmy za primeranú.

4. Dovolania oboch strán sporu proti rozsudku krajského súdu najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol. Sťažovateľmi uplatnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), ktorý sťažovatelia videli v porušení zásady kasačnej záväznosti okresným súdom nerešpektovaním predchádzajúceho zrušujúceho rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj v prejednávaní sporu bez účasti sporových strán krajským súdom, najvyšší súd odmietol podľa § 447 písm. c) CSP s odôvodnením, že prvú z namietaných vád sťažovatelia nenamietali v podanom odvolaní (princíp subsidiarity), a k druhej namietanej vade najvyšší súd uviedol, že keďže v danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, bol na mieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP). Vzhľadom na to, že existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP) a pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania bol postup v súlade so zákonom (§ 385 ods. 1 CSP). K uplatnenému dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd uviedol, že dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 CSP sťažovatelia nevymedzili spôsobom uvedeným v § 432 CSP, čo zakladá dôvod na odmietnutie takéhoto dovolania podľa § 447 písm. f) CSP. Okrem formálneho označenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP totiž sťažovatelia, kvalifikovane zastúpení advokátom, v podanom dovolaní neformulovali právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ktorú mal odvolací súd vyriešiť nesprávne, keď v rozsahu prípadného nesprávneho právneho posúdenia veci (iba) nesúhlasili so zamietnutím ich žaloby nad rozsah 5 400 eur a uvádzali skutkový opis okolností, na základe ktorých malo byť vyhovené ich žalobe v celom rozsahu.

II.

Argumentácia sťažovateľov

5. Proti napadnutým rozhodnutiam a postupu okresného súdu podali sťažovatelia túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentujú:

a) Rozsudok okresného súdu v časti určenia výšky náhrady nemajetkovej ujmy je arbitrárny a celkom nedostatočne odôvodnený, čo ho robí nepreskúmateľným. Napadnutý rozsudok okresného súdu, aj keď ním bol priznaný vyšší nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, obsahuje v odôvodnení rovnaké vady, ako boli odvolacím súdom vytknuté predchádzajúcim rozsudkom prvoinštančného súdu v tejto veci. Z odôvodnenia nie je možné určiť, na základe akej úvahy dospel súd k záveru, že výška nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý sťažovateľom priznal, je tá správna a spravodlivá.

b) Arbitrárny je aj napadnutý rozsudok krajského súdu, keďže ani z jeho odôvodnenia nie je zjavné, na základe akého dôvodu považuje odvolací súd výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy

za dostatočnú. Krajský súd dal svojimi predchádzajúcimi rozhodnutiami opakovane usmernenie okresnému súdu, ako má konať, ale okresný súd tak opätovne neurobil a následne odvolací súd v napadnutom rozsudku odklon súdu prvej inštancie od jeho vlastného usmernenia týkajúceho sa riadneho odôvodnenia priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy nijak neriešil.

c) Postup okresného súdu, krajského súdu, ako aj najvyššieho súdu zasahuje do práva sťažovateľov na spravodlivý súdny proces z dôvodu, že sťažovatelia nepoznajú presný myšlienkový postup, na základe ktorého dospeli tieto súdy k výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, pričom odvolací súd a dovolací súd zlyhali pri ochrane tohto základného práva, keď sa z nesprávnych dôvodov stotožnili s rozsudkom súdu prvej inštancie, resp. odvolacieho súdu. Uvedené konanie prvoinštančného, odvolacieho, ako aj dovolacieho súdu je v príkrom rozpore so zásadou právnej istoty v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy.

d) Najvyšší súd nerozhodol správne a neboli riadne posúdené argumenty sťažovateľov uvedené v dovolaní. Nie je pravdou, že by sťažovatelia v dovolaní nenamietali odklon okresného súdu od usmernenia krajského súdu, odôvodnenie rozhodnutia najvyššieho súdu je preto vzájomne rozporné a je v rozpore aj so základnými princípmi logiky.

e) Najvyšší súd napadnutým uznesením vydal rozhodnutie aj pre žalobkyňu v prvom rade, matku sťažovateľov, ktorá pred vydaním tohto rozhodnutia zomrela, teda nemala procesnú subjektivitu, a to napriek tomu, že najvyšší súd o tejto skutočnosti vedel na základe zaslaného listu sťažovateľov z 29. júna 2021. Tým, že najvyšší súd „*nekonal a nevydal žiadne rozhodnutie týkajúce sa tejto veci bolo sťažovateľom zamedzené uplatnenie zákonom daného práva alebo povinnosti, o ktorú v konaní ide, a to ako dedičov a súčasne účastníkov predmetného konania*“.

f) Žalovanému nebola uložená povinnosť na zaplatenie rovnakého súdneho poplatku za vznesenie námietky zaujatosti ako sťažovateľom, čo považujú za diskriminačné a nerešpektujúce rovnaký prístup k stranám sporu.

g) V dôsledku opakovaných pochybení okresného súdu došlo k opakovanému zrušeniu rozsudkov tohto súdu zo strany odvolacieho súdu, na základe čoho trvalo konanie do jeho právoplatného skončenia viac ako šesť rokov. Uvedeným arbitrárnym a ničím neodôvodneným postupom okresného súdu došlo k prieťahom v súdnom konaní, a tým k zásahu do základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

III.1. K napadnutému rozsudku okresného súdu:

6. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pritom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

7. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto právomoc ústavného súdu nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (pozri. II. ÚS 13/01, IV. ÚS 102/09).

8. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto ústavnú sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 20/02, III. ÚS 152/03).

9. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia využili svoje právo podať proti napadnutému rozsudku okresného súdu odvolanie, o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd, ktorý v prípade zistenia zásahu do základných práv alebo slobôd sťažovateľov rozsudkom súdu prvej inštancie bol zároveň povinný týmto právam alebo slobodám poskytnúť ochranu. Je tak naplnená ústavná podmienka pre uplatnenie princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorá ústavnému súdu odníma právomoc konať a rozhodovať o ochrane označených základných práv i práva podľa dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu.

10. Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 223/2011:

11. Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru môže vyplývať aj z toho, že porušenie uvedených práv sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, v ktorom už o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy označený všeobecný súd meritórne rozhodol pred jej podaním (II. ÚS 184/06), a preto už k namietanému porušovaniu týchto práv nečinnosťou tohto súdu v čase doručenia sťažnosti nemohlo dochádzať (m. m. II. ÚS 387/06).

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty. Ústavný súd preto poskytuje ochranu tomuto základnému právu len vtedy, ak bola na ústavnom súde uplatnená v čase, keď namietané porušenie tohto práva ešte mohlo trvať (napr. I. ÚS 116/02, IV. ÚS 637/2013). Ak v čase doručenia ústavnej sťažnosti ústavnému súdu už nemôže dochádzať k namietanému porušovaniu označeného práva, ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietne ako zjavne neopodstatnenú [§ 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde], pretože konanie o takej ústavnej sťažnosti pred ústavným súdom už nie je spôsobilé naplniť účel ochrany, ktorý ústavný súd poskytuje vo vzťahu k základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 6/03). Uvedený právny názor je akceptovaný aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (██████████ proti Slovenskej republike, rozhodnutie o sťažnosti č. 16970/05 z 3. 3. 2009).

13. Ako vyplýva z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti a z príloh k nej pripojených, napadnuté konanie vedené na okresnom súde bolo právoplatne skončené vydaním rozsudku krajského súdu z 9. marca 2017, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie č. k. 4 C 223/2011-283 z 30. septembra 2015. Rozsudok krajského súdu nadobudol právoplatnosť 11. mája 2017. Ústavná sťažnosť namietajúca postup okresného súdu v konaní č. k. 4 C 223/2011 bola ústavnému súdu doručená 18. marca 2022, teda po tom, ako okresný súd, ako aj odvolací krajský súd vo veci

sťažovateľov právoplatne meritórne rozhodli. Z uvedeného zistenia vyplýva, že v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľmi bola ich právna neistota už nepochybne odstránená. Toto konštatovanie je súladné s konštantnou a jednoznačnou judikatúrou ústavného súdu, v zmysle ktorej opodstatnená je ústavná sťažnosť na prietahy v konaní pred súdom adresovaná ústavnému súdu len potiaľ, pokiaľ sťažovateľ nedisponuje právoplatným a doručeným rozhodnutím vzídeným z konania, ktorého sa namietané prietahy týkajú (z novších rozhodnutí pozri II. ÚS 116/2019, IV. ÚS 152/2019, II. ÚS 188/2020). Ústavný súd nemá dôvod sa od tejto rokmi potvrdzovanej judikatúry ústavného súdu odkloniť.

14. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že v čase podania ústavnej sťažnosti k namietanému porušovaniu označených práv postupom okresného súdu v napadnutom konaní už nemohlo dochádzať, a preto ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

III.3. K napadnutému rozsudku krajského súdu:

15. Podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Pojem „procesný postup“ v § 420 písm. f) CSP je potrebné vyložiť v kontexte pojmu „právo na spravodlivý proces“, ktoré je dotknutým ustanovením garantované strane konania. Súčasťou práva na spravodlivý proces je pritom nepochybne aj náležité odôvodnenie rozhodnutia zodpovedajúce kritériám podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 559/2018).

16. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru ťažiskovo v súvislosti s nedostatočným odôvodnením a arbitrárnosťou napadnutého rozsudku krajského súdu (základné právo na spravodlivý proces ako abstraktné subjektívne právo na riadne odôvodnenie, predvídateľnosť, súdneho rozhodnutia a zákaz svojvôle – Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, str. 1371).

17. Ústavný súd zastáva názor, že i v súvislosti s námietkou arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu, ktorá nebola predmetom preskúmania zo strany dovolacieho súdu, mali sa sťažovatelia obrátiť dovolaním podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP na najvyšší súd, pretože v okolnostiach posudzovanej veci sťažovatelia v samotnej ústavnej sťažnosti namietajú predovšetkým porušenie svojho práva na spravodlivý proces.

18. Ak teda sťažovatelia v súvislosti s námietkou arbitrárnosti napadnutého rozsudku krajského súdu nepodali dovolanie, ale priamo ústavnú sťažnosť, túto je potrebné v tejto časti odmietnuť pre jej neprípustnosť podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

III.4. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

19. Ústavný súd uvádza, že v rámci svojej rozhodovacej činnosti musí mať na zreteli, že podstatou rozhodovania o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je posúdenie ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu, prípadne iného orgánu verejnej moci, a nie

posudzovanie jeho právnej perfektnosti ani jeho prípadné „vylepšovanie“ (m. m. IV. ÚS 325/08, IV. ÚS 218/2010). Poslaním ústavného súdu nie je kontrola súdnej činnosti vo všetkých smeroch a aspektoch a skúmanie akejkoľvek novej nezákonnosti alebo procesného pochybenia, či dokonca zrejmej nesprávnosti, ktoré sa v individuálnom konaní pred všeobecnými súdmi prípadne vyskytnú, ale výlučne posudzovanie konformity aktu aplikácie práva (v posudzovanej veci súdneho rozhodnutia) s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd teda nepredstavuje opravnú inštanciu všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto zásadne nemôže meritórne preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, pri vydaní ktorých súdy rešpektovali požiadavky vyplývajúce z obsahu základných práv ustanovených v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu svojím vlastným názorom iba v prípade, ak by tento bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

20. Čo sa týka napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, sťažovatelia mu vo svojej ústavnej sťažnosti vyčítajú to, že riadne neposúdil ich argumenty uvedené v dovolaní a nerozhodol správne, keď ich dovolanie odmietol.

21. Po preskúmaní napadnutého uznesenia najvyššieho súdu ústavný súd konštatuje, že v ústavnej sťažnosti predložená argumentácia nie je spôsobilá spochybníť ústavnú konformnosť prijatých právnych záverov. Ústavný súd sa z napadnutého uznesenia presvedčil, že najvyšší súd svoj právny názor o neprípustnosti dovolania [§ 447 písm. c) CSP], pokiaľ ide o uplatnený dôvod prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a o nevymedzení dovolacích dôvodov spôsobom uvedeným v § 432 CSP [§ 447 písm. f) CSP], pokiaľ ide o dôvod prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, zdôvodnil vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo (body 13 a 14 napadnutého uznesenia). Prijaté právne závery so zreteľom na obsah dovolania nemožno považovať za neodôvodnené a ani za arbitrárne, t. j. také, ktoré by bolo založené na právnych záveroch, ktoré nemajú oporu v zákone, resp. popierajú podstatu, zmysel a účel v napadnutom konaní aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku (upravujúcich prípustnosť dovolania a dovolacie dôvody v civilných veciach). V odôvodnení napadnutého rozhodnutia sa najvyšší súd zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s argumentáciou sťažovateľov, ktorou odôvodňovali prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP a vysvetlil dôvody, na ktorých založil svoje rozhodnutie a ktorým z ústavnoprávneho hľadiska nemožno nič vytknúť.

22. Ústavný súd poukazuje na to, že súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nie je povinnosť súdu akceptovať dôvody prípustnosti opravného prostriedku uvádzané sťažovateľom, v dôsledku čoho ich „nerespektovanie“ súdom ani nemožno bez ďalšieho považovať za porušenie označeného základného práva. V inom prípade by totiž súdy stratili možnosť posúdiť, či zákonné dôvody prípustnosti alebo neprípustnosti podaného dovolania vôbec boli naplnené. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu Civilný sporový poriadok výslovne umožňuje, preto použitý spôsob v konkrétnom prípade nemohol znamenať odoprenie prístupu sťažovateľa k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch (II. ÚS 99/2019, II. ÚS 363/2020).

23. K námietke sťažovateľov o diskriminačnom prístupe najvyššieho súdu vo vzťahu k sťažovateľom a ich povinnosti na zaplatenie súdneho poplatku za námietku zaujatosti sudcu

ústavný súd uvádza, že túto možno považovať za zjavne neopodstatnenú vzhľadom na to, že predmetom jeho konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľov nie je rozhodnutie o vyrubení súdneho poplatku ani rozhodnutie o námietke zaujatosti sudcu (§ 45 zákona o ústavnom súde). Zároveň sťažovatelia túto časť svojej ústavnej sťažnosti ani nepodopreli relevantnou ústavnoprávnou argumentáciou [§ 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde], teda neuviedli konkrétne právne dôvody, pre ktoré malo podľa nich dôjsť k porušeniu ich základných práv. Z tohto dôvodu bolo možné ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť aj z dôvodu nedostatku zákonom ustanovených náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

24. Čo sa týka námietky sťažovateľov, v zmysle ktorej najvyšší súd konal v dovolacom konaní aj so žalobkyňou v prvom rade, matkou sťažovateľov, ktorá pred vydaním rozhodnutia dovolacieho súdu zomrela, ústavný súd uvádza, že smrť žalobkyne je objektívna právna skutočnosť, spôsobujúca zánik jej spôsobilosti mať práva a povinnosti (§ 7 ods. 2 Občianskeho zákonníka), a tým aj stratu procesnej subjektivity (§ 61 CSP). V posudzovanom prípade žalobkyňa zomrela 30. apríla 2021, teda po právoplatnosti rozsudku krajského súdu č. k. 12 Co 12/2016-340 z 9. marca 2017, ktorým sa konanie vo veci samej skončilo a po začatí dovolacieho konania.

25. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

26. Podľa § 63 ods. 1 CSP ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť alebo či v ňom môže pokračovať.

27. Podľa § 63 ods. 2 CSP v konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve.

28. Podľa § 63 ods. 3 CSP ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

29. Podľa § 66 CSP ak strata procesnej subjektivity nastane až po vyhlásení rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, postupuje súd podľa § 63 a § 64; vyhláseným rozhodnutím zostáva súd viazaný.

30. V danom prípade mal teda najvyšší súd procesne postupovať podľa § 63 CSP v spojení s § 66 CSP a rozhodnúť o pokračovaní v konaní s právnym nástupcom žalobkyne v 1. rade, ak by usúdil, že povaha sporu právne nástupníctvo umožňuje, resp. v opačnom prípade dovolacie konanie proti žalobkyňi v 1. rade zastaviť. Procesný postup najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cdo 151/2020 tak možno hodnotiť ako nesprávny.

31. Zároveň však ústavný súd dodáva, že nevidí príčinnú súvislosť medzi porušením sťažovateľmi označených práv a napadnutým uznesením najvyššieho súdu ani pri zohľadnení jeho procesného pochybenia, vzhľadom na skutočnosť, že v dovolacom konaní, v ktorom bolo napadnuté rozhodnutie vydané, dovolací súd zároveň konal aj so sťažovateľmi v postavení strany sporu, keďže dovolanie proti rozsudku krajského súdu bolo podané tak žalobkyňou v prvom rade, ako aj samotnými sťažovateľmi. Sťažovatelia ako dedičia pôvodnej žalobkyne v 1. rade teda boli stranou v dovolacom konaní a o nimi podanom dovolaní najvyšší súd napadnutým uznesením rozhodol. V spojitosti s tým ústavný súd zastáva názor, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu by mohlo zakladať porušenie označených práv sťažovateľov len v prípade, ak by bolo spojené s konkrétnym

relevantným nepriaznivým dôsledkom pre sťažovateľov, ktorý bol týmto uznesením spôsobený. Takýto dôsledok však ústavný súd v tejto veci neidentifikoval a samotní sťažovatelia v ústavnej sťažnosti v tejto súvislosti uviedli len to, že najvyšší súd „*nekonal a nevydal žiadne rozhodnutie týkajúce sa tejto veci*“, čím „*bolo sťažovateľom zamedzené uplatnenie zákonom daného práva alebo povinnosti, o ktorú v konaní ide, a to ako dedičov a súčasne účastníkov predmetného konania*“. Ústavná sťažnosť v tomto smere neobsahuje žiadnu konkrétnu argumentáciu, nie je preto zrejmé, akým spôsobom mal najvyšší súd zamedziť uplatneniu sťažovateľom zákonom daného práva, keďže toto sťažovatelia bližšie nešpecifikovali.

32. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní tak dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovatelia domáhajú, neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní odmietol ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.5. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy napadnutými rozhodnutiami všeobecných súdov:

33. Vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti nekonkretizovali, porušenie ktorého z čiastkových práv, ktoré tvoria obsah čl. 48 ods. 2 ústavy, namietajú. Navyše, v ústavnej sťažnosti absentuje akékoľvek relevantné odôvodnenie tvrdeného porušenia čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré by malo ústavnoprávny rozmer.

34. Odôvodnenie návrhu je pritom podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde zákonom danou podmienkou konania pred ústavným súdom. V tejto súvislosti ústavný súd už opakovane konštatoval, že zo vzájomnej väzby medzi relevantnými ustanoveniami zákona o ústavnom súde (§ 43 ods. 1 a § 123 ods. 1) vyplýva, že sťažovateľ musí označiť základné práva a slobody, vyslovenia porušenia ktorých sa domáha, nielen označením príslušných článkov ústavy, ale musí ich konkretizovať aj skutkovo (m. m. IV. ÚS 124/08, IV. ÚS 146/08), t. j. uviesť, z akých dôvodov malo dôjsť k ich porušeniu a navrhnúť v tejto súvislosti dôkazy.

35. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania i jeho ostatnými požadovanými zákonnými náležitosťami osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

36. Vzhľadom na to, že nedostatok odôvodnenia, ktoré predstavuje podstatnú náležitosť návrhu na začatie konania pred ústavným súdom podľa čl. 127 ústavy (vyplývajú z neho totiž dôvody návrhu, ktorými je ústavný súd podľa § 45 zákona o ústavnom súde viazaný), nie je možné považovať za odstrániteľný nedostatok, ktorý je možné odstrániť po uplynutí lehoty stanovenej v § 124 zákona o ústavnom súde, o to viac v prípade, ak je sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, ústavný súd v okolnostiach daného prípadu sťažovateľov na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti spočívajúcich v nedostatočnom odôvodnení ústavnej sťažnosti nevyzýval (m. m. IV. ÚS 117/2019).

37. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nedostatok náležitostí ustanovených zákonom.

38. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľov uvedenými v petite ústavnej sťažnosti nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. júna 2022

Jana Laššáková
predsedníčka senátu